

**REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA/REPUBLIC OF KOSOVA
ZYRA E AUDITORIT TË PERGJITHSHEM / KANCELARIJA GENERALNOG
REVIZORA/OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL**

Br. dokumenta: 23.14.1-2010-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE

**O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA REGIONALNE
KOMPANIJE VODOSNABDEVANJA “RADONIĆ” ZA GODINU
ZAVRŠENU SA 31 DECEMBROM 2010**

Priština, Juni 2011

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
I. Uvod.....	5
II. Mišljenje revizije	6
III. Stanje preporuka iz prethodnih godina	7
IV. Finansijski Izveštaji	8
IV.1 Finansijski rezultati u poređenju sa Usvojenim Budžetom.....	8
IV.2 Usaglašenost u vezi sa spoljnim izveštajem	11
IV.3 Kvalitet informacija	11
V. Izvršenje Budžeta.....	12
V.1 Prihodi.....	12
V.2 Troškovi	14
V.3 Imovina	19
VI. Kontrola upravljanja	22
VI.1 Sistemi Unutrašnje Kontrole.....	22
VI.2 Unutrašnja Revizija.....	23
VII. Opšti Zaključak.....	24
Dodatak I. Komentari RKV Radonić i odgovori KGR.....	25
Dodatak II. Razne vrste Mišljenja revizije	25

Lista skraćenica

GFI	Godišnji Finansijski Izveštaji
GR	Generalni Revizor
JP	Javno Preduzeće
KGR	Kancelarija Generalnog Revizora
Kompanija	Regionalna Kompanija Vodosnabdevanja “Radonić”
MOVIR	Međunarodna Organizacija Vrhovnih Institucija Revizije (INTOSAI)
MSVIR	Međunarodni Standardi Vrhovnih Institucija Revizije (ISSAI)
MSRJS	Međunarodni Standardi Računovodstva na Javnom Sektoru
MPF	Ministarstvo Privrede i Finansija
MSFI	Međunarodni Standardi Finansijskog Izveštavanja
MSR	Međunarodni Standardi Računovodstva
PAK	Poreska Administracija Kosova
PDV	Porez na Dodatnu Vrednost
RKJN	Regulativna Komisija Javne Nabavka
RUVO	Regulativni Ured za Vodu i Otpatke
ZJN	Zakon o Javnim Nabavkama promenjen i dopunjen datuma 8 Februar 2007. Uključujući novi zakon Br. 03/L-241 na snazi od 01. Decembra 2010 godine
ZUJFO	Zakon 03/L-48 o Upravljanju Javnih Finansija i Odgovornosti

Opšti sažetak

Kancelarija Generalnog Revizora (KGR) je izvršila Reviziju godišnjih finansijskih izveštaja (GFI) Regionalne Kompanije Vodosnabdevanja “Radonić” za godinu koja se završila sa 31 Decembrom 2010.

Naša Revizija je izvršena u skladu sa međunarodnim standardima pripremljenih od strane INTOSAI (MOVIR) i uključila je testiranja i procedure za koje smo smatrali da su potrebne za davanje jednog mišljenja o Finansijskim Izveštajima.

Tokom formiranja našeg mišljenja mi smo ocenili ukupnu adekvatnost prikazivanja informacija na finansijskim izveštajima.

Prema našem mišljenju finansijski izveštaji *sa svih materijalnih gledišta prikazuju pravilnu i istinitu sliku sa izuzetkom:*

- Nedostatak metoda i normi za amortizaciju imovine. Kao posledica toga, mi nismo dobili opravdanu sigurnost o tačnosti vrednosti imovine prikazane u izveštajima;
- Nepravilno prikazivanje investicija u inventaru i opremi u vrednosti od 88,500€. One su prikazane kao troškovi u finansijskim izveštajima; i
- Nedostaci izvornih dokumenata za obaveze nad bivšem KPA u vrednosti od 142,031€. Takođe, vrednost od 15,732€ su pogrešno prikazane kao obaveze kompanije, pošto su to bili prihodi koji su dobiveni od kompanije tokom 2008 godine.

(ISSAI 400: *Kvalifikovano mišljenje*)

Osim ovoga, naša revizija je identifikovala ozbiljne slabosti i na nekoliko polja finansijskog upravljanja.

RKV Radonić kao i prethodne godine i u tekućoj godini je poslovala sa negativnim rezultatom. Ovi poslovni rezultati utiču na smanjenje kapitala i povećanje obaveza. Na osnovu toga, naš je zaključak da Odbor nije uspeo da osigura adekvatnu strategiju za upravljanje RKV Radonić ka očekivanim rezultatima od njegovih Deoničara.

RKV Radonić je fakturisala samo 35% proizvedene vode, i stepen inkasiranja je nizak. U vezi sa time nikakva analiza u vezi sa niskim stepenom fakturisanja i velikog gubitka vode koja je u procentu od 65%.

Finansijsko Izveštavanje nije na potrebnom nivou. Izveštaj prikazivanja nije jasan (nisu pruženi podaci objašnjavanja i nedostaju politike računovodstva). Nedostaju politike u vezi sa potrebnim ocenjivanjima za račune potraživanja i obaveze Radonića.

Nema nikakve kontrole o troškovima i takođe na upravljanju upravljanja tih troškova su primećene izrazite slabosti. One nisu realizirane u skladu sa pravnim okvirom ZJN. Nije bilo dobrog upravljanja osobljem. Dosije osoblja nisu kompletni kao i nije bilo kontrole tokom izračunavanja plata.

Sa ciljem da se ispravi funkcionisanje finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole, mi preporučujemo Odbor da odredi menadžeru zadatak da pregleda sadašnje procedure Finansijskog Upravljanja i Kontrole (FUK) i da izrade novi set direktiva FUK. One bi trebalo da se dostave Odboru ne kasnije od 1. Septembra tekuće godine. Radeći to, Direktor treba da stavi poseban naglasak na:

- Dovoljno analiza o uzrocima gubitka vode i povećati tvrtke performansu kompanije;
- Adekvatno planiranje godišnjeg budžeta;
- Finansijske izveštaje pripremljene u skladu sa MSR i prema zakonskim zahtevima;
- Odgovarajuća klasifikacija troškova i investicija;
- Transparentan proces nabavke u potpunom skladu sa zakonodavstvom;
- Odgovarajuće upravljanje osobljem; i
- Odgovarajuće otkrivanje imovine Kompanije.

Odbor RKV Radonića je prihvatio naše nalaze u izveštaju revizije o finansijskim izveštajima za 2010 godinu, i obavezala se da će napraviti sva zalaganja za adresiranje svih pruženih preporuka.

I. Uvod

Ova revizije se tiče Godišnjih Finansijskih Izveštaja Regionalne Kompanije Vodosnabdevanja za godinu završenu 31 decembra 2010 godine.

Odgovornost je RKV Radonića da pripremi GFI u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR) na osnovu Međunarodnih Standarda Finansijskog Izveštavanja i prema zakonskim zahtevima na snazi u vezi sa izveštavanjem JP.

Revizija regularnosti se definiše kao overavanje finansijskog računovodstva, uključujući i istraživanje i procenu finansijskih izjava i drugih finansijskih podataka kao i davanje mišljenja o tome:

- Dali GFI daju istinito i objektivno stanje računa i finansijskih pitanja za period revizije;
- Dali su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa Zakonima i Uredbama na snazi;
- O prikladnosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i

- O svim pitanjima koja proističu iz revizije ili se odnose na nju.

Tokom ove revizije mi smo preduzeli sledeće aktivnosti:

- Pregledali smo GFI Radonića u odnosu na odobreni budžet za 2010 godinu;
- Odredili smo ako GFI RKV Radonića su pripremljeni u skladu sa MSR i po zakonskim zahtevima na snazi;
- Odredili smo nivo materijalnosti prihoda i troškova, kao prag za olakšavanje određivanja mišljenja koje se treba pružiti o GFI;
- Sproveli smo jednu kombinaciju uzimanja uzoraka prema našem sudu i prema slučaju, tokom odabiranja transakcija za testiranje;
- Obavili smo sveobuhvatna supstancijalna testiranja o finansijskim transakcijama;
- Oslonili smo se na jednu vrstu kombinacija intervju, analitičkih pregleda, pregleda dokumenata i fizičkog overavanja da bi ocenili validnost i regularnost finansijskih transakcija; i
- Ocenili smo kvalitet rada Jedinice Unutrašnje Revizije Kompanije.

U ovom izveštaju, mi smo napravili rezime revizije za ovu godinu i pružamo jedno formalno mišljenje o GFI 2010.

U vezi sa našim mišljenjem revizije o GFI RKV Radonića, međunarodni standardi revizije određuju specifične kriterije koji uređuju vrstu mišljenja koje treba da se daje. One su opširnije određene u Dodatku 2.

II. Mišljenje revizije

Prema našem mišljenju finansijski izveštaji *sa svih materijalnih gledišta prikazuju pravilnu i istinitu sliku sa izuzetkom:*

- Nedostatak metoda i normi za amortizaciju imovine. Kao posledica toga, mi nismo dobili opravdanu sigurnost o tačnosti vrednosti imovine prikazane u izveštajima;
- Nepravilno prikazivanje investicija u inventaru i opremi u vrednosti od 88,500€. One su prikazane kao troškovi u finansijskim izveštajima; i
- Nedostaci izvornih dokumenata za obaveze nad bivšem KPA u vrednosti od 142,031€. Takođe, vrednost od 15,732€ su pogrešno prikazane kao obaveze kompanije, pošto su to bili prihodi koji su dobiveni od kompanije tokom 2008 godine.

(ISSAI 400: *Kvalifikovano mišljenje*)

III. Stanje preporuka iz prethodnih godina

Prošle godine revizija Finansijskih Izveštaja RKV Radonića je izvršena od privatne firme za reviziju Audit&Conto koje je dala *Kvalifikovano mišljenje*.

Osnove za kvalifikovano mišljenje su bila:

- Pitanje upotrebljenih metoda za procedure o amortizaciji imovine, postrojenja i opreme;
- Neučestvovanje revizora kod fizičkog brojanja zaliha 31 Decembra 2009 godine;
- Pitanje ponovne procene zaliha 31 Decembra 2008 i nemogućnost revizora da odredi da li je bilo potrebno da se uradi ponovna procena zaliha 31 Decembra 2009 godine; i
- Nemogućnost da se postiže dovoljna sigurnost u vezi računima potraživanja predstavljenim kod bilansa stanja 31 Decembra 2009.

Osim izveštaja, privatna kompanija je dostavila i Pismo Menadžmentu na kojem su pružene osam preporuka. Iz ovih preporuka jedno je adresirano. Sedam ostalih su u procesu adresiranja.

Preporuka koje je uspela da se adresira je:

- Registriranje i prikazivanja transakcija na kraju prethodne godine u skladu sa načelom akrualnog računovodstva (rezanje).

Preporuke u procesu adresiranja su:

- Priprema Računovodstvenih Politika – Priručnik Računovodstva;
- Sprovođenje procedura za redovnu pripremu analize starosti i za poboljšanje kontrole potraživanja;
- Detaljna analiza svih računa dugovanja i izdavanje adekvatnih zaključka, predstavljanje za usvajanje kod Odbora Direktora kao i procesiranje kod računovodstva;
- Ponovna procena imovine koji imaju vrednost upotrebe, otkrivanje vrednosti tržišta i njihova amortizacija. Takođe, otpisivanje imovine koja nije u upotrebi;
- Priprema jednog Pravilnika sa procedurama i uputstvima za primenu unutrašnje kontrole;
- Priprema računovodstvenih politika i objašnjavajućih napomena; i
- Poštovanje Kosovskog zakonodavstva u vezi sa oporezivanjem kao i sprečavanje potencijalnih obaveza.

Neuspeh adresiranja prethodnih preporuka, stvorile su iste probleme kao i prethodnih godina. Prema tome mi izražavamo zabrinutost za sve ne adresirane preporuke.

Preporuka 1

Preporučujemo Odbor RKV Radonića da obezbedi:

- Adresiranja preporuka na organizovanije načine i da se preduzmu mere za njihovo praćenje.

IV. Finansijski Izveštaji

IV.1 Finansijski rezultati u poređenju sa Usvojenim Budžetom

Analiza Rezultata u Finansijskim Izveštajima naspram Planiranog Budžeta pokazuje:

Tabela 1: Opis budžeta i troškova

Opis	Budžet 2010	Rezultat 2010	Rezultat 2009	Razlika 2010/2009
Prihodi sa prodaje vode	2,931,408	2,606,708	2,541,624	65,084
Ostali prihodi	50,000	188,573	104,096	84,477
Ukupni prihodi	2,981,408	2,795,281	2,645,720	149,561
Operativni troškovi				
Troškovi prodaje	1,406,000	1,316,568	1,284,373	32,195
Troškovi održavanja i popravke	89,092	33,818	36,017	-2,199
Administrativni& telefonski troškovi	0	26,191	25,733	458
Troškovi električne energije	151,000	145,168	139,436	5,732
Troškovi goriva	66,730	41,987	44,423	-2,436
Troškovi kemikalija	90,000	21,746	40,385	-18,639
Troškovi Marketinga	0	16,590	10,582	6,008
Troškovi loših i sumnjivih dugova	620,000	615,913	665,905	-49,992
Troškovi amortizacije	820,794	770,308	753,557	16,751
Ostali operativni troškovi	288,285	315,164	207,189	107,975
Ukupni operativni troškovi	3,531,901	3,303,453	3,207,600	95,853
Prihodi sa kamate		7,921	3,216	4,705
Dobit/gubitak godine	(550,493)	(508,172)	(561,880)	53,708

Razlika između planiranog budžeta i njegovo izvršenje za 2010 godinu

Realizovani prihodi iz usluga vode su niža za 324,700€, u odnosu na planiranje. Ostali prihodi su veći iz planiranog za 138,572€. Ova razlika proizilazi iz prihoda za Grante Vlade koje RKV Radonić nije planirala kako treba.

Ukupno realizovani troškovi za 2010 godinu su niža za 228,466€ u odnosu sa planiranjima. Razlika proizilazi kao posledica lošeg planiranja plata, troškova za popravke, hemikalija i troškova amortizacije.

Razlike u izvršenju budžeta između 2010 i 2009 godine

Realizovani prihodi za 2010 godinu za razliku od 2009 godine su veći za 65,084 €. Povećanja proizilazi iz povećanja proizvodnje vode i njegovog fakturisanja.

A ostali prihodi su porasli za 84,476€, kao posledica priznatih prihoda iz Grantova.

Ukupni troškovi za 2010 godinu su veći za 95,854€ u odnosu na 2009 godinu. To je nastalo zbog rasta troškova za plate nakon reorganizacije Radonića i isplaćivanja performanse inkasanta. Takođe, preduzeće za 2010 godinu ima potrošnju od 62,410 € za dozvole za vodu, koja nije bila 2009 godinu.

Zaključak

Finansijski rezultat RKV Radonića je negativan, ukupni troškovi su veći od prihoda. Gubici poslovanja su značajni, iako je bolje za iznos od 50,000€ nego 2009 godine. Takođe niži nivo fakturisanja i prikupljanja u kombinaciji sa nedostatkom kontrola troškova imaju negativan uticaj na performansu Kompanije.

Ali, da bi se razumeli realni izazovi, trebalo je da se napravi jedna analiza Bilansa stanja:

Tabela 2, prikaz bilansa stanja

Opis	Godina 2010	Godina 2009
Imovina	€	€
Zemljište	8,617,300	8,617,300
Zgrade	11,755,656	11,965,345
Zalihe, opreme i mašinerije	14,695,152	15,103,008
Ukupno dugotrajna imovina	35,068,108	35,685,653
Zalihe	620,877	712,295
Potraživanja	1,665,439	1,247,415
Ostali zahtevi	16,695	27,448
Gotovina i ekvivalenti gotovine	202,955	287,466
Ukupno kratkotrajna imovina	2,505,965	2,274,625
UKUPNA AKTIVA	37,574,073	37,960,277
Deoničarski kapital	25,000	25,000
Procenjene rezerve	37,963,555	37,963,555
Akumulirana Dobit/Gubitak	1,501,859	943,195
Dobit/Gubitak godine	500,253	558,664
Kapital i rezerve	35,986,443	36,486,696
Dugoročne obaveze	0	111,740
Odgođeni prihodi od Grantova	250,179	232,363
Ne- Kratkoročne obaveze	250,179	344,103
Obaveze prema dobavljačima i ostale	217,439	215,104
Poreske obaveze	931,802	787,514
Obračunski troškovi	188,209	126,860
Kratkoročne obaveze	1,337,451	1,129,479
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	37,574,073	37,960,277

Iz pregleda bilansa vidi se da vrednost imovine Radonića je niža za 386,204€ (amortizacija bila je veća u odnosu sa kapitalnim investicijama). A potraživanja imaju trend rasta, što pokazuje nesposobnost Radonića za prikupljanje njihovih dugova.

Kapital i rezerve Radonića pokazuje opadajući trend. Gubitak za 2010 godinu je bio 500,252€, dok sa druge strane obaveze kompanije su se povećale.

Zaključak

RKV Radonić konstantno ima negativan trend u finansijskom smislu, što dovodi u opasnost njen nastavak postojanja. Ova posledica gubitaka. Gubici iz proizvodnje vode su veliki, a prikupljani prihodi su na nezadovoljavajućem nivou.

Preporuka 2

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Da se preduzmu mere za poboljšanje poslovanja Kompanije, obezbeđivanjem pozitivnih rezultata i siguran kontinuitet RKV Radonić; i
- Pravilan proces planiranja budžeta na osnovu strategije i konkretnih programa.

IV.2 Usaglašenost u vezi sa spoljnim izveštajem

U skladu sa zakonskim zahtevima o izveštavanju JP, prema MSFI, i Administrativnog Uputstva, i prema zahtevima iz godišnjih sporazuma sa MPF, Radonić je izvestila sledeće:

- a) Tromesečne izveštaje i Godišnji izveštaj Kompanije za deoničara (MPF);
- b) Godišnji Finansijski Izveštaji;
- c) Tromesečni i godišnji izveštaji za RUVO; i
- d) Tromesečne i godišnji izveštaj o Subvencijama (na osnovu sporazuma za Nadzor i Kontrolu MPF – RKV Radonić).

IV.3 Kvalitet informacija

Testirali smo finansijske informacije prikazane u GFI RKV Radonića i otkrili smo sledeće slabosti:

Sledeće netačnosti su ispravljene od strane Menadžmenta i prema tome mi ih izveštavamo u nastavku:

- Nije bilo otkrivanja u finansijskim Izveštajima u vezi sa imovinom, i registar nije bio potpun i tačan;
- Nedostaje analiza starosti za potraživanja i pisane procedure za dozvole (provizije) o lošim dugovima;
- Loše tretiranje obaveza i njihovo pogrešno registrovanje; i
- Računi nisu registrirani u kancelariji računovodstva. Ima slučajeva kada se isplata vrši pre registrovanja računa koje svedoče izvršene troškove.

Zaključak

Mi takođe nismo zadovoljni sa otkrivanjem imovine, ocenjivanjem potraživanja i rukovanjem obaveza. Detaljne slabosti povezane sa njima su prikazane u ovom izveštaju.

Postoje nedovoljne kontrole prilikom registrovanja transakcija u vezi sa imovinom. Netačnosti u vezi imovine i loše tretiranje potraživanja i obaveza. Ovo ima uticaja na kvalitet i informacija u finansijskim izveštajima kompanije.

Preporuka 3

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Prikladno otkrivanje u vezi sa imovinom kompanije i da se obezbedi potpun i tačan registar imovine;
- Izrada pisanih procedura u vezi sa tretiranjem potraživanja i loših dugova; i
- Realno registrovanje transakcija i njihovo adekvatno tretiranje u GFI od strane Departmana Finansija.

V. Izvršenje Budžeta

V.1 Prihodi

Za 2010 godinu Radonić je planirala prihode iz fakturisanja vode u iznosu od 2,931,408€, dok je prikupljen iznos od 2,606,708€.

Osim ovih RKV Radonić je realizovala i ostale ne operativne prihode u iznosu od 196,493€. Od ovog iznosa, prihodi sa grantu su 122,023 €, prihodi iz kamata novca u banci su bili 7,921€, a ostali prihodi su 66,549€.

Mi smo analizirali proces za preradu vode, fakturisanje i inkasiranja i izveštavanje prihoda, i takođe smo testirali 37 uzorka u vezi sa prihodima.

Naša revizija identifikovala slabosti i nepravilnosti koje smo otkrili kao sledeće:

Gubitak proizvedene vode oko 65%

RKV Radonić ima gubitak proizvedene vode. Proizvodnja prerađene vode za 2010 godinu je 17,598,576m³, a fakturisano je 6,195,674m³ (ili 35% proizvodnje) što pokazuje gubitak za 11,402,902 m³ ili 65%.

Radonić nije izvršila prikladnu analizu u vezi sa razlozima ovih gubitaka i mere koje se treba preduzeti za njihovo smanjenje.

Loša podela dužnosti u procesu čitanja, fakturisanja i inkasiranja

RKV Radonić nema dobru raspodelu dužnosti. Inkasant koji čita vodomera na osnovu kojeg se izrađuju računi, predaje račun i inkasira sredstava od potrošača.

Ovaj proces je u suprotnosti sa organogramom Radonića jer čitanja vodomera se predviđa da se uradi od jednog drugog departmana i drugih službenika.

Dokumenat za čitanje vodomera nema datum o popunjavanju. Mi nismo bili u stanju da utvrdimo da li je čitanje izvršeno na vreme.

Veliki broj potrošača nemaju vodomere (paušalno fakturisanje)

Od 28,018 potrošača koliko je registrovala RKV Radonić, 2,111 od njih imaju vodomera. Ostali *paušalno* se fakturišu. Finansijska vrednost ovih fakturisanja (paušalnih) je oko 294,637€. Ova vrednost je prikazana na finansijskim Izveštajima.

Zaključak

RKV Radonića nema održivo finansijsko poslovanje u smislu finansijskog prometa. Veliki gubici vode i slabo inkasiranje mogu ugroziti njihovo sigurno poslovanje.

Kontrole upravljanja u vezi sa procesom fakturisanja i prikupljanja prihoda je slab i ima velike nedostatke. Fakturisanje na paušalan način se još uvek upotrebljava i nikakve mere u mnogim slučajevima nije preduzeto, niti je menadžment preduzeo neku meru za rešenje situacije.

Preporuka 4

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Prikladnu analizu o razlozima gubitka vode i da preduzme mere za ispravku performanse kompanije;
- Prikladna podela Dužnosti u procesu čitanja, fakturisanja i inkasiranju prihod; i
- Snabdevanje potrošača sa vodomerima i na taj način da se otkloni paušalno fakturisanje.

V.2 Troškovi

2.1 Kupovina preko nabavke

Kupovine izvršene putem procedura nabavke za 2010 godinu su u vrednosti od 404,083€.

Mi smo ispitali pet uzorka u iznosu od 236,568€, ili oko 59% ukupne ugovorene potrošnje preko nabavke. Svi uzoraci koje smo ispitali imaju nedostatke. Mogućnost da sve kupovine preko nabavke imaju iste probleme se ne isključuje.

Uočeni nedostaci u procesima nabavki su prikazane u nastavku:

Loše upravljanje i nedostatak kontrole kod kancelarije nabavke

RKV Radonić je imala samo službenika za nabavke zaposlenog u 2010 godini. Zbog velikog obima rada ovaj službenik je tražio nekoliko puta od menadžmenta povećanje broja službenika.

Menadžment nije uzeo u obzir ovaj zahtev. Kao posledica toga ima značajnih slabosti u procedurama ZJN, tokom razvoja aktivnosti nabavke.

Loše planiranje aktivnosti nabavke

Jedinice koje zahtevaju kupovinu unutar Kompanije ne pripremaju na vreme i kako treba njihove potrebe. Planiranje je loše i nije tačno a projekti se ne izvršavaju prema planiranju.

Kod ugovora: „Popravke i održavanje vozila“, izračunata vrednost troškova je bila 10,000 €, dok je vrednost ugovora 37,572 €. Osim ovog, za popravke i održavanje bilo je troškova van plana nabavke.

Razvoj procedura za Kvotiranje u većoj vrednosti od 10,000 €

Prema ZJN otvorene procedure treba da se izvrše u vezi sa ugovorima koja su izračunata sa vrednošću od 10,000€. Kompanije je izbegla otvorene procedure u ugovoru “Snabdevanje rezervnim delovima i održavanje vozila” u dva Lota u vrednosti od 37,572€. Ovaj proces razvijen je preko procedura za Kvotiranje cena.

Na originalnom dosijeu za ovaj tender su nedostajala dva ponuđača. Tokom revizije prikazali su samo kopije dosijea. Originalni dosije je glavni zahtev tokom učestvovanja na procesima nabavki.

Kriterij iz dosijea ne usaglašavaju se sa kriterijima iz izveštaja procene

Na pet ugovora koje smo testirali zapazili smo da procena ponuda je izvršena ne poštujući sve određene kriterije. Nekoliko kriterija koji su određeni u dosije tendera nisu prenošeni u izveštaju procene. Ovaj oblik procene nije u skladu sa pravnim zahtevima i rizikuje realnu i fer procenu ponuda.

Osim ovog u dva slučaja izabran je pobjednik koji nije ispunjavao sve kriterije određenim u dosije tendera.

Radonić je sklopila ugovor sa firmama koje duguju za vodu Kompaniji Vodosnabdevanja

EO koji je dobio ugovor iz Radonića u vrednosti od 119,963€, nije podmirio obaveze za usluge vode prema Kompaniji Radonić. Dug ovog operatora prema Vodovodu Radonić bio je 1,135€. Ovo nije dobra praksa i pokazuje loše upravljanje ne inkasiranih dugova.

Nepoštovanje ugovora od strane EO

U projekat “Snabdevanje sa materijalom za održavanje mreže vodovoda sa velikim dimenzijama”, dobitna kompanija nije poštovala rokove za isporuku robe prema ugovoru.

RKV Radonić je poslala narudžbinu za robu operatoru 16 jula 2010. Prema sporazumu snabdevanje trebalo se izvršiti odmah. Samo 10% naručene robe je dostavljeno od strane EO 23 jula 2010.

Nakon ovog zakašnjenja Radonić je napisala upozorenje u pisanoj formi EO zbog nepotpunog izmirenje robe i sa zakašnjenjem. Do 24 decembra 2010 ili sa zakašnjenjem od više od pet meseci EO nije uspeo izvršiti ovu narudžbinu.

Osim tri prigovora u pisanoj formi, Radonić nije preduzela dalje korake da obezbedi sprovođenje ovog ugovora. Nikakva kažnjavanja koja su predviđena prema ugovoru nisu sprovedene.

Zaključak

Menadžment RKV Radonića bio je upoznat sa ne funkcionisanjem kancelarije za nabavku ali nije radio na vreme radi ispravku ovog stanja.

Takav način potrošnje dovodi Radonić u poziciji da ne dostiže vrednosti za novac i time šteti svoje poslovanje.

Preporuka 5

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Puno funkcionisanje kancelarije za nabavku i adekvatne kontrole u izvršenju troškova;
- Prikladna planiranja aktivnosti nabavke, na osnovu realnih zahteva; i
- Pravilna procena ponuda i dobro upravljanje potpisanih ugovora sa EO.

2.2 Druge kupovine

RKV Radonić za 2010. izveštavala za 315,164€ kao ostalu operativnu potrošnju.

Mi smo testirali klasifikaciju troškova snabdevanja i troškova inventara u vrednosti od 111,037 €. Takođe, mi smo testirali u detalje potrošnju naftinih goriva u vrednosti od 41,987€, i potrošnja za održavanje u iznosu od 4,267€.

U daljem tekstu naveli smo identifikovane slabosti.

Klasifikacija troškova u neadekvatnim računovodstvenih kodovima

Potrošnja za opremu i mrežu prikazana je na izveštaju kao ostali troškovi u vrednosti od 111,037€. Ovakva računovodstvena klasifikacija bila je nepravilna.

Ugovor za održavanje softvera nije bio potpisan od obe strane i nije bilo adekvatnog održavanja softvera

Troškovi za održavanje programa (softvera) u 2010. godini bile su 4,267€. Ovaj ugovor bio je sklopljen sa EO Pronet (assecu).

Softver RKV Radonić nije pružio uverljivu sigurnost o podacima, kao i bilo je greški i prepreka na softveru.

Tokom 2010. EO je obavila samo tri posete u RKV Radonić i izvršila samo šest ispravke preko e-maila. Prema službenicima Radonića, ova firma je trebala da poseti Radonić svakog meseca da bi obezbedila dobro funkcionisanje softvera i eliminisanje smetnji.

Zbog ovi prepreka nismo bili u stanju da izvršimo sve procedure revizije. Uprkos isplatama za održavanje softvera, preduzeće ne dobija adekvatnu uslugu.

Fakturisane cene nisu u saglasnosti sa cenama u ugovoru

Troškovi naftnih derivata za 2010. bile su 41,987 €. Mi smo testirali četiri mesečna računa u vrednosti od 10,310 €, ili oko 25% troškova za gorivo.

Na četiri računa koji su testirani dva od njih nisu bili proračunati prema ugovoru. Ugovorene cene su sa Porezom na Dodatu Vrednosti (PDV), ali ekonomski operator izračunao je dva puta PDV. Kao posledica toga Radonić je platilo 658 € više.

Na osnovi revidirane populacije, kod 50% njih pokazuje slabosti. Mogućnost da ima i drugih grešaka se ne isključuje.

RKV Radonić nema kontrole prilikom prijema računa i nije uspela da otkrije greške tokom procesiranja isplata. Ovo je vodilo ka preplaćivanjima koja su nanela štetu budžetu.

Zaključak

Nedostatak potrebne klasifikacije troškova prikazuje nerealno i nepotpuno stanje troškova u finansijskim izveštajima.

Šta više, slabosti kod upravljanja troškova utiču na neracionalnu potrošnju javnog novca kao i gubitak (neuspeh u postizanju ciljeva Radonića).

Preporuka 6

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Odgovarajuću klasifikaciju troškova iz investicija kao i njihovo registrovanje u adekvatnim kodima da bi se obezbedila realno prikazivanja;
- Redovno održavanje softvera da bi se otklonila smetnje i da bi se obezbedile tačne finansijske informacije; i
- Adekvatne kontrole prilikom prijema računa i izvršenja isplata. Dok što se tiče preplaćivanja, treba se razmatrati njihovo vraćanje.

2.3 Nadoknađivanje (plate i dnevnice)

U RKV Radonić tokom 2010 bilo je zaposleno 219 radnika. Nadoknađivanja (plate i dnevnice) su bile 1,316,568 €, koje čine oko 40% ukupnih troškova kompanije.

Mi smo pregledali funkcionisanje kontrole u vezi sa upravljanjem osoblja i testirali smo deset uzorka iz dosijea osoblja i isplate izvršenim nad ovim službenicima.

Slabosti funkcionisanja kontrola, kod održavanje dosijea i upravljanja ovih troškova su prikazala sledeće.

Dosije osoblja nisu kompletne i nije bila godišnje ocenjivanje performanse za radnike

U dosije osoblja nedostaje potrebna dokumentacija u vezi sa ličnim podacima osoblja (lična karta, dokazi za školsku spremu itd.) Šta više, RKV Radonić nije izvršila godišnje ocenjivanje performance za nekoliko osoblje, kao i nije donela pravilnike kojim bi se regulisalo ovo ocenjivanje.

Radnici sa istim radnim mestom i radnim dužnostima sa različitom osnovicom plate

Sa unutrašnjom reorganizacijom RKV Radonić bilo je promena koeficijenata za plate za nekoliko radnika. Radnici sa istim radnim mestom primaju različite plate.

Ove razlike nisu bili u skladu sa pravilnikom o Organizaciji i sistematizaciji radova i radnih zadataka. Prema ovom pravilniku radnici sa istim položajem i istim radnim obavezama treba da imaju iste koeficijente.

Nekoliko radnika nije prihvatilo ove razlike i odbili da potpišu nove ugovore.

Slabe kontrole i neadekvatna podela dužnosti u procesu izračunavanja plata

Kancelarija osoblja Radonića ne održava potpune podatke u vezi sa nadoknađivanjem osoblja. Nema podatke u vezi sa izračunavanjem radnog staža, toplog obroka, prekovremeni rad i rad tokom vikenda i praznika (ova kancelarija održava podatke samo za osnovnu platu).

Ovi podaci se pripremaju samo od blagajnika i od šefova odeljenja.

Kancelarija za Upravljanje Osoblja nema kontrolu za izračunavanje plata, za njihovo upravljanje i isplaćivanje. U nedostatku nadgledanja i kontrole nad ovim procesima, neotkrivene greške i nepravilnosti mogu se pojaviti.

Zaključak

RKV Radonić nema pisani priručnik za upravljanje osoblja, održavanje dosijea i postavljene odgovarajuće kontrole u vezi sa troškovima vezano sa njenim osobljem.

U nedostatku prikladnih službenih priručnika, menadžment uređuje pitanja osoblja usvajanjem čestih rešenja za pojedinačne slučajeve. Ova nije dobra praksa za upravljanje, pošto rešenja mogu biti nepravedna i neobjektivna.

Preporuka 7

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Upravljanje Ljudskim resursima da bude pravedno i transparentno;
- Izrada pisanih priručnika i jasnih procedura u vezi sa funkcionisanjem, upravljanjem osoblja i dosijeima; i
- Nadoknađivanje osoblja da bude u skladu sa sprovodljivim pravilnicima kao i funkcionisanje isplata plata da bude odvojeno od funkcije njihovog izvršenja.

V.3 Imovina

3.1 Kapitalna imovina

Dugotrajna imovina prikazana u bilansu stanja dana 31 Decembra 2010 je u vrednosti od 35,068,107€. Imovina (imovina, postrojenja i oprema) RKV Radonić bile su procenjene od jedne privatne nezavisne firme i počela je sa početnim bilansom od 1 Januara 2007.

Nakon ove procene Radonić nije izvršila nijedan pregled o vrednosti imovine i rok njihove upotrebe, da bi prikazala njihovu vrednost u odnosu na tržišnu vrednost.

RKV Radonić ne upravlja propisno svojom imovinom, nema dovoljnog prikazivanja na finansijskim izveštajima i postoji nedostatak pisanih politika u vezi sa imovinom. Šta više:

- Radonić nema jasne metode i stope amortizacije za imovinu. Amortizacija imovine se obavlja na osnovu vrednosti imovine nakon procene izvršene u 2007 godini koje nikada nije pregledano; i
- Registri Imovine za 2010 godinu nisu tačne i potpune za godinu 2010. Ulaganja Radonića se ne kapitaliziraju kao dugotrajna imovina, ali se tretiraju kao troškovi. Nadalje, nije pripremljen posebni spisak o imovini van upotrebe. Nije pruženo prikazivanje i odgovarajuće informacije u vezi sa svakom kategorijom imovine.

Kao rezultat toga nismo dobili opravdanu sigurnost o tačnosti vrednosti imovine prikazanim na Finansijskim Izveštajima i za vrednost troškova kod amortizacije za godinu.

Ova praksa koja se pojavila u prethodnim godinama takođe, prema tome registri imovine i njihova vrednost moguće je da ne bude tačna i potpuna.

Zaključak

Prikazane netačnosti su proistekla iz nedostatka prikladne politike računovodstva, prikazivanja i dovoljnog znanja za njihovo tretiranje i procenu imovine.

Preporuka 8

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Da pripremi politike računovodstva o imovini i da je izvršena procena imovine u skladu sa MSR; i
- Da je izvršeno potrebno otkrivanje u vezi sa imovinom Radonića i da se obezbedi da registar bude potpun i tačan.

3.2 Zalihe

Vrednosti zaliha na GFI za 2010 godinu bio je 620,877€. Za razliku iz 2009 godine njihova vrednost je manja oko 91,400€.

Slabosti upravljanja skladišta i tretiranje zaliha se prikazuje u sledećem:

- Oprema i inventar Radonić registrovana kao zaliha, prilikom izlaska iz skladišta prikazana su kao trošak na Izveštajima prihoda. Ova oprema nije trebala da se inventarizira i da se prikazuje u registar imovine; i
- Radonić vrši transakcije na ime skladišta (ulaz-izlaz), dok roba ne prolazi kroz skladište.

Na osnovu podataka Radonić, vrednost investicija za inventar i opremu prikazana kao potrošnja je bila oko 88,500€.

MSR zahtevaju da priznanje ovih troškova da bude u odnosu sa vremenom i njihovom upotrebom.

Zaključak

Nedovoljno tretiranje inventara i opreme rezultira time da finansijski izveštaji nisu realni i potpuni. Ovom prilikom imovina je potcenjena, registar imovine nije potpun kao i troškovi za godinu su precenjena.

Preporuka 9

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Prikladnu klasifikaciju investicija u odnosu sa troškovima tako da osiguraju tačne izveštaje i potpun registar o imovini; i
- Da se obezbedi dobro upravljanje skladišta i odgovarajuće finansijske kontrole prilikom registrovanja transakcija.

3.3 Postupanje sa potraživanjima

Na softveru Radonić računi potraživanja (zahtevi nad potrošačima) dostigli su vrednost od 8,322,859€.

U 2010 godini Radonić je prikazala vrednost od 1,665,438€ kao dugovi potrošača. Ova vrednost je prikazana kao neto vrednost, i smanjena je za loše i sumnjive dugove. Ako uporedimo sa 2009 godinom vidi se povećanje od 418,023€.

Naša testiranja za ove račune otkrili su sledeće nalaze:

- Radonić ne izvršava analizu za procenu potraživanja i njihovu starost; i
- Nema pisane politike u vezi procedura za proviziju o neprikupljenim dugovima.

Zaključak

Službenici Radonić nisu postigli da postupe sa potraživanjima u skladu sa propisima MSR.

Nedostatak prikladne analize o potraživanjima i politikama u vezi sa procedurama za proviziju utiču na pouzdanost njihove vrednosti. Prema tome ne možemo dati sigurnost u vezi sa valjanosti potraživanja i pravilnosti za proviziju za loše i sumnjive dugove potraživanja.

Preporuka 10

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Izradu politika i procedura u vezi postupanja sa računima potraživanja, kao i provizija loših i sumnjivih dugova; i
- Da se izrade redovni izveštaji o starosti i da se poveća sposobnost Radonića za prikupljanje dugova.

3.4 Obaveze

Obaveze i dugovanja na kraju 2010 godine su 1,337,450€. U poređenju sa 2009 godinom obaveze Radonića su povećana za 207,972€. Naša revizija je otkrila sledeće nalaze:

U kategoriji obaveza su neispravni podaci i nedostatak podataka u vezi sa tačnošću i potpunosti obaveza.

- Obaveze Radonića prikazana su u vrednosti od 142,031€ su obaveze prema bivšoj KAP. Ali nema dokumentaciju kojom bi utvrdila imovinu i tačnost ove obaveze; i
- Obaveza u visini od 15,732€ pogrešno je prikazana, pošto ovi prihodi su zarađeni od Radonića u 2008 godini.

Zaključak

RKV Radonić je otkazao da uspostavi dovoljne kontrole u vezi sa njenim obavezama. Takođe nema dovoljnih podataka koji bi dokazali tačnost i potpunost obaveza.

Preporuka 11

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Da pripremi kontrolne račune i uradi detaljne analize u vezi sa tačnim i potpunim obavezama.

VI. Kontrola upravljanja

VI.1 Sistemi Unutrašnje Kontrole

Dobar sistem unutrašnje kontrole pomaže svakoj kompaniji u postizanju određenih ciljeva za što bolje korišćenje javnog novca obezbeđujući pouzdano finansijsko izveštavanje.

Naši rezultati pokazuju da Radonić nema dobar sistem kontrole, tako da je potrebno da uspostavi i poboljša ove kontrole.

Nedostaje potpuni kredibilitet Odbora i Menadžmenta RKV Radonić. Jedan od članova Odbora je konkurisao za poziciju Upravnog Direktora u RKV Radonić. Sa druge strane, Odbor je raskinuo ugovor sa Upravnim Direktorom (nakon raskida ugovora isti je određen kao vršilac dužnosti sve do izbora novog Upravnog Direktora).

Nedostatak jasnih unutrašnjih smernica i politika za poslovne procese su alarmantne. Odbor nije uspeo da obezbedi jasne politike i priručnike koji bi obezbedili efikasno i efektivno upravljanje RKV Radonića.

Zaključak

Zaključujemo da navedene slabosti proizilaze iz nedostatka uspostavljanja pravilne i formalne kontrole unutar RKV Radonić i kod nadgledanja direktora od strane Odbora .

Takođe, to se negativno odražava na rezultatima kompanije i slabom kvalitetu finansijskih izveštaja.

Preporuka12

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da osigura:

- Izrada i odobravanje svih ostalih politika i procedura kojima se uređuju pojedina područja u kompaniji, i
- Dovoljno analize u područjima gde su nepravilnosti identificirane i stavljanje na mestu funkcionalan sistem unutrašnjih kontrola.

VI.2 Unutrašnja Revizija

Unutrašnje revizija je jedan važan segment da bi osiguralo viši menadžment i rukovodiocce kompanije da mehanizmi unutrašnje kontrole su dizajnirani i sprovedeni kako treba. Kada unutrašnje kontrole ne funkcioniše kako treba, unutrašnja revizija pruža savete i preporuke o tome kako ih poboljšati.

RKV Radonić je osnovala kancelariju za Unutrašnju Reviziju, koju vodi Službenik za Reviziju. Službenik za Reviziju za svoj rad izveštava Komisiji za Reviziju koja odobrava njegov godišnji plan.

Službenik za Unutrašnju Reviziju u 2010 godini je obavio 11 revizorskih izveštaja u kojoj su obuhvaćene sledeće oblasti: Ljudski resursi, Finansije, Nabavka, Operativni Troškovi, Sektor Upravljanja Imovinom, Vozni Park i Skladište kao i Stanicu Filtera.

Mi smo analizirali izveštaje unutrašnje revizije i otkrili smo da ovi izveštaji nisu dovoljnog kvaliteta.

U izveštajima unutrašnje revizije nedostajala je dobra prezentacija nalaza i jasnih preporuka o tome kako bi odgovorni Menadžment poboljša upravljanje i funkcionisanje unutrašnje kontrole.

Sa druge strane komitet Revizije nije preduzela mere da kancelarija unutrašnje revizije bude funkcionalna. To pokazuje da Komitet Revizije ima slabosti tokom redovnog overavanja funkcionisanja sistema kontrola RKV Radonić.

Zaključak

Komisija revizije nije uspela da obezbedi funkcionalnu kancelariju unutrašnje revizije. Službenik revizije u kompaniji nije sledio neophodnu obuku za delokrug revizije, zbog toga nedostajalo mu je neophodno znanje iz ove oblasti.

Preporuka 13

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi da:

- Komisija revizije obezbedi prikladno funkcionisanje Unutrašnje Revizije;
- Službenik revizije izradi kvalitetne izveštaje i prati sprovođenje njegovih preporuka; i
- Menadžment preduzima konkretne mere u vezi adresiranja datih preporuka od strane revizora.

VII. Opšti Zaključak

RKV Radonić kao i prethodne godine i u tekućoj godini je poslovala sa negativnim rezultatom. Ovi poslovni rezultati utiču na smanjenje kapitala i povećanje obaveza. Na osnovu toga, naš je zaključak da Odbor nije uspeo da osigura adekvatnu strategiju za upravljanje RKV Radonić ka očekivanim rezultatima od njegovih Deoničara.

RKV Radonić je fakturisala samo 35% proizvedene vode, a nivo naplate je niska. U vezi sa ovime nikakva analiza nije izvršena za nizak nivo fakturisanja i velikog gubitka vode koja je u procentu od 65%.

GFI nisu u odgovarajućem nivou, otkrivanje izjava nije jasna (nisu date beleške objašnjenja i nedostaju računovodstvene politike). Postoji nedostatak održivog pristupa o metodama i stopama amortizacije imovine. Imovina, postrojenja i oprema se ne upravljaju ispravno i nema garancije o tačnosti njihove vrednosti. Prikladna procena o računima potraživanja i obaveza kompanije nije izvršena. Nema politika u vezi sa prikladnom procenom potraživanja kompanije i obaveza.

U vezi sa upravljanjem troškova takođe su primećene značajne slabosti. One nisu izvedene u saglasnosti sa pravnim okvirom ZJN. Prikladno upravljanje nije uspostavljeno. Dosijeji osoblja nisu kompletirani i nema kontrole tokom izračunavanja plata.

To pokazuje da menadžment nije dizajnirao funkcionalne unutrašnje kontrole za upravljanje RKV Radonić kako treba i ka pozitivnim rezultatima.

Opšta preporuka

Preporučujemo Odbor RKV Radonić da obezbedi:

- Pregled sadašnjeg stanja i da izradi strateške planove za ispunjenje očekivanja deoničara i da osigura neprestano nadgledanje poslovnih rezultata; kao i
- Da menadžmentu obezbedi funkcionalne kontrole koje će pomoći na poboljšanju finansijskog stanja RKV Radonić i orijentisane ka pozitivnim rezultatima.

Dodatak I. Komentari RKV Radonić i odgovori KGR

Menadžmentu RKV Radonić je data mogućnost za davanje komentara na nacrtu ovog izveštaja. Menadžment je prihvatio naše nalaze i zaključke prikazanim na izveštaju revizije o finansijskim izveštajima za 2010 godinu i nisu dali nikakav komentar.

U nastavku, oni su izrazili spremnost da nastave sa saradnjom i obavezali su se da naprave sva zalaganja da adresiraju date preporuke.

Dodatak II. Razne vrste Mišljenja revizije

(preuzeto od ISSAI 400)

9. Jedno mišljenje revizije normalno je u standardnom obliku, u vezi sa Finansijskim Izjavama uopšte, izbegavajući potrebu za određivanje njene dužine, ali prenoseći po njenoj prirodi jedno opšte značenje kod čitaoca u vezi sa njenim razumevanjem. Priroda ovih reči će se uticati od zakonskog okvira revizije, ali sadržaj mišljenja treba jasno da pokazuje dali je mišljenje nekvalifikovano ili kvalifikovano, ili ako je kvalifikovano u neka određena pitanja ili je protivno mišljenje (paragraf 14), ili jedno odricanje od mišljenja (paragraf 15).

10. Jedno nekvalifikovano mišljenje se pruža kada je revizor zadovoljan sa svih materijalnih gledišta da:

- (a) Finansijske Izjave su pripremljene upotrebljavajući priznate politike i osnove računovodstva koje su sprovedene na dosledan način (na postojan način);
- (b) Izjave su u saglasnosti sa statusnim zahtevima i relevantnim uredbama;
- (c) Predstavljen prikaz u Finansijskim Izjavama su u saglasnosti sa saznanjima revizora u vezi sa entitetom pod revizijom; i
- (d) da je adekvatan prikaz svih materijalnih relevantnih pitanja o Finansijskim Izjavama.

11. Naglašavanje pitanja. U nekim okolnostima revizor može da smatra da čitaoc ne može da razume na potreban način Finansijske Izjave ako je pažnja skrenuta na neobična ili na važna pitanja. Kao opšte pravilo, revizor kad daje jedno nekvalifikovano mišljenje to se referiše nekom specifičnom gledištu Finansijskih Izjava u njegovom mišljenju u slučaju da se ono može interpretirati pogrešno kao kvalifikovano mišljenje. Sa namerom izbegavanja ovakvog utiska, napomene koje su zamišljene kao: naglašavanje pitanja, se nalaze na odvojenim paragrafima od mišljenja. Ipak, revizor ne treba da upotrebi naglašavanje pitanja da bi poboljšao nedostatak potrebnih otkrivanja na Finansijskim Izjavama ili kao alternativa, zamenjivanje za kvalifikaciju mišljenja.

12. Revizor može **da ne bude u stanju da izrazi jedno nekvalifikovano mišljenje** kada postoji neka od ovih okolnosti i na sudu revizora, njihov uticaj je materijalan ili može biti takav po Finansijskim Izjavama:

- (a) bilo je ograničenja na delokrugu revizije;
- (b) Revizor smatra da su izjave nekompletne, dezorijentisane ili postoji ne obrazložena podela od priznatih standarda računovodstva; ili
- (c) Postoje nejasnoće koje utiču na Finansijske Izjave.

13. Kvalifikovano mišljenje. Tamo gde se revizor ne slaže ili nije siguran za jednu ili više stavki na Finansijskim Izjavama, a koja su materijalna ali nisu suštinske po razumevanju izjava, treba da se pruži jedno kvalifikovano mišljenje. Formulisanje mišljenja normalno pokazuje zadovoljavajući rezultat nad subjektom pod revizijom, što se tiče preciznih i jezgrovitih izjava, pitanja ne usaglašavanja ili nejasnoća koja rezultiraju sa kvalifikovanim mišljenjem. Pomaže korisnike izjava ako finansijski uticaj nejasnoće ili nesporazuma je određeno od strane Revizora iako to nije uvek praktično ili relevantno.

14. Protivno Mišljenje. Tamo gde Revizor nema mogućnosti da pruža jedno mišljenje o Finansijskim Izjavama u celini, zbog nesporazuma koje su tako suštinske jer miniraju prikazanu poziciju u nastavku da se mišljenje kvalifikuje u određena gledišta neće biti adekvatno, onda se pruža Protivno mišljenje. Formulisanje takvog mišljenja pokazuje da Finansijske Izjave nisu prikazane na pravi način, jasno i na precizan način sva pitanja ne usaglašavanja. Ipak, jedna pomoć da finansijski uticaj na Finansijske Izjave se određuje tamo gde treba i gde je praktično.

15. Odricanje od Mišljenja. Tamo gde Revizor ne može da pruža mišljenje u vezi sa Finansijskim Izjavama, da uzimajući kao celinu zbog nejasnoća ili ograničenja delovanja koje je suštinsko da jedno mišljenje koje je kvalifikovano na određena gledišta neće biti adekvatno, pruža se jedno protivno mišljenje. Formulisanje jednog takvog mišljenja čini jasnim da jedno mišljenje ne može da se pruža, specifikujući na jasan i precizan način sva nejasna pitanja.

16. Postoji zakon da VIR pružaju jedan detaljan izveštaj da bi dopunio mišljenje u okolnostima na kojima je nemoguće da pruže jedno nekvalifikovano mišljenje.